

TRATAMENT ULTRASONIC APLICAT UNUI LOT DE VASE CERAMICE MINIATURALE

*Expert restaurator Simona Violeta GHEORGHE**

"A reduction in dimensions does not produce a corresponding reduction in significance" – O reducere a dimensiunilor nu produce o reducere corespunzătoare a semnificației" ¹

Orice repertoriu de forme ale ceramicii arheologice precizează și vasele miniaturale. Criteriile prin care un vas ceramic poate fi considerat miniatural sunt diverse, istoricii

dând următoarele variante:

- după Silviu Teodor limita dintre un vas de mici dimensiuni de tip pahar și un vas miniatural este pe undeva între 50-100 ml, orice recipient sub 50 de ml pierzându-și utilitatea denominabilă²;

- după Alenka Tomaž vasele miniaturale sunt recipiente care nu depășesc 6 cm în înălțime sau diametru³;

- Silviu Sanie consideră că vasele miniaturale sunt acele recipiente care au înălțimea sau diametrul până la 6 cm. La același vas unul dintre parametrii de bază nu trebuie să depășească ½ din amintita dimensiune maximă⁴.

În funcție de obiectul arheologic și mai ales de contextul arheologic al descoperirii sale acesta poate fi interpretat practic sau simbolic.

Funcționalitatea lor rămâne de cele mai multe ori incertă, chiar dacă apar sub denumirea de vase, dimensiunile mici (sub 6 cm), volumul mic (sub 50 ml) nu le atribuie o valență practică, aceea de a conține o substanță.

În contexte diferite de descoperire și funcționalitatea vaselor miniaturale este privită diferit de istorici.

Principalele ipoteze privind rolul acestor miniaturi, începând din neolitic și până în evul mediu timpuriu, sunt următoarele:

- jucării confecționate de copii sau de adulți;

* Muzeul Olteniei din Craiova.

¹ Stewart 1993, p.43

² Teodor 2001, p. 229

³ Toma, Alenka. (2005). *Miniature vessels from the Neolithic site at Čatež-Sredno polje. Were they meant for every day use or for something else?. Documenta Praehistorica XXXII. 8. 10.4312/dp.32.20.*

⁴ Sanie 1995, p. 83

- vase miniaturale confecționate de către copii în procesul învățării tehnicii olăritului;
- vase cu rol cultic (susținut în special pentru piesele descoperite în contexte speciale).

Jucării antice din ceramică

Trusa de magie geto-dacică – Muzeul Județean Teleorman

Piesele ce fac obiectul acestei prezentări aparțin colecției Secției de Istorie a Muzeului Olteniei Craiova, sunt descoperite în campanii diferite și aparțin culturii Verbicioara.

Cultura arheologică Verbicioara se datează în Epoca Bronzului (3200 a. Chr. – 1150 a. Chr.) – perioada mijlocie, aproximativ 2500 a. Chr. – 1900 a. Chr. Această cultură, prima din Epoca Bronzului care se formează în Europa Centrală și avansează spre sud-estul continentului, și-a luat denumirea de la un important sit arheologic cercetat în anii 50 în localitatea Verbicioara, județul Dolj. Ceramica acestei culturi este principalul element care o definește și o caracterizează. După pasta din care era făcută se poate împărți în trei categorii: grosieră, semifină și fină.

Metodele de restaurare și conservare aplicate au fost impuse de tipologia degradărilor suferite de aceste piese ceramice. Este de

menționat faptul că în principal piesele prezintă deteriorări similare ale stării de conservare:

- s-a intervenit inadecvat asupra lor în trecut;
- depuneri de pământ;
- depuneri de săruri solubile;
- depuneri de săruri insolubile (carbonați);
- cracluri ale suprafeței ceramice;
- pete de adeziv îmbătrânit;
- acoperite cu peliculă de lac;
- lipiri defectuoase.

Vase miniaturale înainte de restaurare

Vase miniaturale înainte de restaurare

Procesul tehnologic de restaurare și conservare a cuprins următoarele etape:

- imersie în apă caldă;
- curățire mecanică - îndepărtarea stratului aderent de pământ, a vechiului adeziv și a completărilor;
- spălare în solvenți organici pentru îndepărtarea peliculei de lac;
- tratament ultrasonic pentru îndepărtarea compușilor chimici aderenți;
- spălare;
- uscare pe hârtie de filtru, departe de sursă directă de căldură;
- impregnare cu Paraloid B72 în toluen 5%;
- lipire – Vinavil 59 (emulsie de poliacetat de vinil fără plastifiant);

- completare cu ghips pe suport de ceară dentară;
- finisarea completărilor.

Băile ultrasonice, s-au realizat în soluție apoasă de detergent neutru Tween 20 (20%), în reprize de 10 minute, la temperatura de 40°C, frecvența ultrasunetelor fiind de 28-34 kHz.

Baie ultrasonică

Vasele miniaturale după restaurare

Restaurarea și conservarea acestor piese a asigurat reintroducerea lor în circuitul muzeal, evidențiind modul în care o categorie ceramică poate cunoaște de-a lungul timpului utilizări multiple.

Urmărind contextele diverse în care apar vasele miniaturale de-a lungul timpului, putem spune că pentru fiecare piesă, contextul arheologic este cele care îi determină funcționalitatea.

Tradiția vaselor miniaturale continuă prin arta meșterilor populari care continuă să dea formă și culoare acestei tipologii ceramice.

Vase miniaturale - ceramică populară din Ardeal și ceramică de Horezu

***ULTRASONIC TREATMENT APPLIED TO A GROUP
OF MINIATURAL CERAMIC VESSELS***

Keywords: Ceramic, Pottery, Antiquity, Verbicioara Culture

The paper presents the criteria for classification of miniature vessels, their role and the restoration methodology of a group of pieces from the Museum of Oltenia collections. There are presented technical considerations regarding the application of the ultrasonic treatment, as well as the motivation for its choice.